

חינוך לחיים

פרשת חיי שרה

רש"י מביא שנשמעה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שע"י בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט – פרוחה נשמעה ממנה ומתה"ל
בפרשה זו אנו מתוודעים לגודל העניין של הנחלה לדורות את מורשת האבות!!! שהרי רבים תמהו מדוע חז"ל השתמשו בלשון "כמעט שלא נשחט"? הסבר נפלא כתב "הדברי בינה" מביאלא, שכאשר נודע לשרה כי בנה האהוב יצחק, כמעט שלא נשחט, הצטערה מאוד על "הכמעט". וכי זה החינוך של המסירות נפש אותו הנחילה לבנה? וחששה לנפשה מהיכן תימשך זו הקדושה של מסירות נפש לכלל ישראל? ולכן קבלה על עצמה למסור בפועל ממש את נפשה ולהשלים מעשה בנה – למען יומשך לכלל ישראל כח המסירות נפש לקדושה.

שרה אמנו אשר כל חייה רצופים קדושה ומצוות ומעשים טובים בעת פטירתה התורה מעידה כי עיקר חיותה – מחינוך הדורות!!! "ויהיו חיי שרה" "ויהיו" גימטריה ל"ז. שעיקר החיים של שרה היו ההנחלה לדורות. וזה "ויהיו" אותם ל"ז השנים שזכתה לגדל את יצחק ולחנכו לקדושה (עבודת ישראל)

דעת התורה גורסת שההורים אחראים לחינוך ילדיהם, לא רק משום שאלו נמצאים תחת חסותם, אלא משום שע"י כך מצווים מפי הבורא כי כל קיום התורה מבוסס על העברת המסורה מדור לדור. ההורים צריכים לחוש עצמם כחוליות בשרשרת מעבירי המסורת, מאברהם אבינו, דרך דור מקבלי התורה מסיני, עד לזמננו אנו לדור האחרון. ובנים שממשיכים בדרך "מורשת האבות" בדיוק, בלא לסטות ימין ושמאל, קושרים עוד חוילה ועוד חוילה לשרשרת הדורות של העם היהודי, בחינת "נצח ישראל לא ישקר" חוליה רופפת אחד ח"ו מסכנת את כל החוליות, ועלולה לגרום לפיזור כל החוליות ולפרוק השרשרת!!

בברית בין הבתרים ראינו שאברהם שואל "במה אדע כי אירשנה" ולכא' הרי כבר הובטח לו כבר פעמיים לפני א. באלון מורה – "ורא ה' אל אברם ויאמר לזרעך אתן" ובשניה אחרי הפרד לוט "כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה"? ההסבר פשוט עד עכשיו הובטח לו כמתנה ועכשיו כירושה. וההבדל מהותי ביניהם, המתנה אחר נתינתה איננה נושאת עוד את שמו של הנותן, אחרת היא הירושה, היא נושאת את רוחו ושמו של המוריש וטבוע בה חותם של המשכיות, וזה מה שרצה אברהם שדור העתיד שירש את הארץ ימשיך לשאת את המורשת שאנחיל לו. כי כל דור, איננו נושא עמו בשורה חדשה, אלא הוא יורש את "נחלת" אבותיו ויעודו הבלעדי והמוחלט הוא להגשים בהווה את ימי הקדם ולהפוך את העבר המפואר של האבות להווה ריאלי באורחות החיים, באמונה תמימה ובתכני הקיום.

וכך רואים בסוף הפרשה בצורה חזקה. "ויביאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו" וכדברי אונקלוס רק אחרי שראה שמעשיה מתקנים כמעשיה של שרה לקחה לאשה. מאידך, בא לידי קץ הקשר בין אברהם לצאצאיו מפילגשיו כאמור "ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנת וישלחם" וכאן טמון ההבדל כדברינו, בני הפילגשים אומנם זוכים למתנות ברם זוהי מתנת פרידה, ולא זכות ירושה, המתנה נועדה להתנתק לחלוטין מעברם ולצאת ולבנות בית חדש בעולם חדש המתנכר לאבותיו. לעומתם שונה השקפתו של יצחק, הוא אשר נועד לרשת! את אברהם – "כי ביצחק יקרא לך זרע" לפיכך המבחן המכריע אצלו בהקמת הבית הוא – באיזה מידה יצליח לחקות ולהמשיך את מורשת הוריו. מעל הכל עומדת דאגתו שרוחה של אמו ע"ה תשרור בדיוק נמרץ אצל ירושתה, ורק אחר שנוכח שזה מתקיים "ונעשית דוגמת שרה אמו" – "וכשבאת רבקה חזרו" שחזרו 3 הדברים שאפיינו את ביתה של שרה אימו, ידע כי היא האשה הכשרה והמוכשרת לו, ונשאה לאשה. ומדייק בעל "העבודת ישראל" נפלא: "חזר הנר", ולא נאמר שנדלק נר חדש, ללמדנו שזהו אותו הנר של שרה אשר המשיך לדלוק, אלא שעתה חזר הנר המאיר להתגלות במקומו, כי האור שהדליקה שרה כבר קיים בעולם הנצח, והקדושה מחזרת אחר האכסניה שלה.

וזה מה שמודגש פעמיים בעקידת יצחק "וילכו שניהם יחדיו" אחד לפני שידע שהוא הקורבן ואחד אחרי שידע ובכל זאת כל הליכתו היתה בתאום מושלם עם האב, וזה שבחו של אברהם שהנחיל לבנו את תודעת האמונה בה' במידה שווה, שניהם לא הרהרו אחר מצוות בוראם ועמדו בנסיון – הכל "יחדיו". וזה מה שאמרו חז"ל "איזהו מטבע של אברהם? זקן וזקנה מצד אחד, בחור ובתולה מצד אחר" והרמז שקוף ויפה שהמטבע אותה טבע אברהם אבינו היתה – שדור האבות ודור ההמשך יהיו שני הצדדים של מטבע אחת, כאשר האבות והבנים צועדים יחדיו כשלובי זרועות בדרכם המשותפת.

"כי ידעתיו למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו" שואל השפת אמת הרי לא מצינו שום צוואה? לכן מסביר "יצווה" מלשון "צוותא" וחיבור דהיינו שהיה מחבר כל הדורות העתידין לצאת ממנו, לכל מעשים טובים שעשה" (בנועם שיח)

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com